

ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СУТТЄВОСТІ ДЛЯ ЦІЛЕЙ АУДИТУ

На сучасному етапі розвитку аудиторської діяльності в Україні, коли взято вектор розвитку до Європи ще залишаються суперечності та непорозуміння. Продовжує відчуватись певна відсутність практичного досвіду суб'єктів аудиторської діяльності, наслідком чого є неякісне виконання аудиторських перевірок тощо.

Одним з головних критеріїв проведення якісної аудиторської перевірки є застосування концепції суттєвості в аудиторській діяльності. Саме звернення уваги суб'єкта аудиторської діяльності на суттєві відхилення у фінансовій звітності суб'єкта господарювання, що є підставою для висловлення аудитором своєї думки в подальшому.

Концепція суттєвості в фінансовій звітності згадується в МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». Мета цього МСФЗ – забезпечити, щоб перша фінансова звітність суб'єкта господарювання, складена за МСФЗ, та його проміжна фінансова звітність за частину періоду, охопленого цією фінансовою звітністю, містили високоякісну інформацію, яка: є прозорою для користувачів і порівняндою в усіх відображених періодах; забезпечує прийнятну відправну точку для обліку за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ); та витрати на її отримання не перевищують вигоди для користувачів.

Цей МСФЗ застосовується, коли суб'єкт господарювання вперше застосовує МСФЗ. Він не застосовується, коли, наприклад, суб'єкт господарювання: припиняє подання фінансової звітності згідно з національними вимогами, якщо раніше він подавав також інший комплект фінансової звітності, яка містила чітке та беззастережне твердження про відповідність МСФЗ; подавав фінансову звітність у попередньому році згідно з національними вимогами і ця фінансова звітність містила чітке та беззастережне твердження про відповідність МСФЗ; подавав фінансову звітність у попередньому році, яка містила чітке та беззастережне твердження про відповідність МСФЗ, навіть якщо аудитор висловив умовно-позитивну думку в своєму аудиторському висновку про цю фінансову звітність. Цей МСФЗ не застосовується до змін в облікових політиках, зроблених суб'єктом господарювання, який уже застосовує МСФЗ. Такі зміни є предметом: вимог щодо змін в облікових політиках, викладених у МСБО 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки"; конкретних вимог перехідного періоду в інших МСФЗ.

Але в національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку визначення терміну «суттєвість» та критеріїв суттєвості практично не виписані. Виходить, що суттєвість показує поріг або точку відліку, яку повинна мати інформація щоб бути корисною власнику, потенційним користувачам, а це фізичні та юридичні особи, яким необхідна інформація про діяльність підприємства для прийняття рішень.

В аудиторській, же, практиці саме оцінка суттєвості є предметом професійного судження аудитора. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Міжнародної федерації бухгалтерів, не містять конкретної методики визначення рівня суттєвості. Вони лише надають рекомендації, які повинен враховувати аудитор, коли приймає рішення щодо суттєвості.

Згідно з Міжнародним стандартом аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» метою аудиту є підвищення довіри користувачів до фінансової звітності. Це досягається через висловлення аудиторської думки, чи складена фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування. При цьому використовуються формулювання «справедливо й достовірно відображає» або «відображає достовірно в усіх суттєвих аспектах», які є еквівалентними термінами. Аудит, проведений згідно з МСА та відповідними етичними вимогами, надає аудитору можливість формулювати таку думку.

Для обґрунтування аудиторської думки МСА 200 (§5) вимагають від них отримати обґрунтовану впевненість у тому, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства чи помилки. МСА 200 (§6) пояснює, що виявлені аудитором викривлення, в тому числі пропуски, вважаються суттєвими, якщо можна обґрунтовано очікувати, що вони, індивідуально або в сукупності, впливатимуть на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансової звітності. Судження про суттєвість здійснюються з огляду на супутні обставини; на них впливає розуміння аудитором потреб користувачів фінансової звітності у фінансовій інформації, а також величина або характер викривлення чи їхнє поєднання. В аудиторській думці йдеться про фінансову звітність у цілому, тому аудитор не несе відповідальності за виявлення викривлень, які не є суттєвими для фінансової звітності у цілому.

Таким чином, поняття суттєвості є основоположним для цілей аудиту. Суттєвість необхідно враховувати під час виконання аудиту аудитор має оновлювати та змінювати загальну стратегію і план аудиту в разі потреби протягом періоду аудиту (МСА 300 §A15).